

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

Jaromír Novák, Jiří Karel, Vlastivědný ústav Bruntál

Po třiletém přerušení výzkumu jsme pokračovali ve východním sektoru odkrýváním III. horizontu /1/. V jižní části jsou šikmo vrstvené polohy, ve kterých se střídají zásypy hlín bez nálezů s polohami obsahujícími velké množství železářské strusky /oúpad z malých pecí/. Zlomky keramiky přísluší často oxidačně pálené keramice, u okrajů převažují vyvinuté, vzhůru vytažené typy, vně vykloněné a nižší lícovité okraje s velkou škálou variací.

V severní části východního sektoru převažují zásypy, které zde byly uloženy při hloubení městského příkopu, který oddělil hrádek od města. Vytvořením příkopu byla severní část hrádku zničena. Povrch II. horizontu se mírně sklání k jihu a rýsují se v něm kamenné základy větší stavby.

P o z n á m k a :

1 Přehled výzkumů za rok 1972.

Grabung des Hausberges in Rýmařov /Bez. Bruntál/. Nach einer Unterbrechung der Grabung setzten die Arbeiten im östlichen Sektor fort. Im südlichen Teil des III. Horizontes sind bemerkenswerte schräg geschichtete Lagen mit Eisenverhüttungsabfällen. Im nördlichen Teil überwiegen Aufschüttungen aus dem Stadtgraben, durch den ein Teil des Hausberges vernichtet wurde. Die Oberfläche des II. Horizontes neigt sich mässig nach Süden und in diesem heben sich Grundmauern eines grösseren Baues ab.

P O K R A Č O V Á N Í Z Á C H R A N N Ě H O V Ý Z K U M U F E U D Á L N Í H O
S Í D L A V M O R . T Ř E B O V Ě - U D Á N K Á C H

/okr. Svitavy /

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

V srpnu r. 1976 pokračoval záchranný archeologický výzkum na lokalitě v Mor. Třebové - Udánkách.

Byla prohloubena sonda č. 1 a kolmo na ni ve směru V-Z byla vedena sonda č. 2, široká 4 m a 7 m dlouhá. Na sondu č. 1 navazovala na dvacátém metru od počátku sondy. Rovněž v ní se podařilo zachytit kamenné zdivo, které překrývalo soustavu kúlových jamek, jejichž půdorysné uspořádání je možno za daného stavu výzkumu jen stěží rekonstruovat. Ve střední části sondy č. 1, v místě valu, byla zachycena zeď, která evidentně souvisí s centrální stavbou, ale byla zapuštěna do tělesa valu a představuje tudíž mladší zástavbu. V místech koruny valu se tato zeď pravoúhle lomí západním směrem, jedná se tedy o místnost pozdějšího kamenného stavení.

Keramika, která byla výzkumem získána, reprezentuje hrnčířské výrobky datovatelné hlavně do 14. a 15. stol., několik keramických zlomků lze datovat do 2. poloviny 13. stol. Bylo získáno také větší množství železných předmětů.

Při hodnocení situace na udánecké lokalitě dospíváme k závěru, že zde jde nejméně o dvě stavební fáze. Se starší fází - mottou - souvisí val, narušený zdívkou a soustava kúlových jamek na jeho vrcholu i pod zdivem v sondě č. 2 a snad také požárová vrstva, zachycená v obou sondách. Mladší fáze je představována zděnou stavbou - tvrzkou, jejíž půdorysná dispozice je zatím známa jen útržkovitě, ale jistě již nerespektovala plochu ohraničenou valem.

Fortsetzung der Rettungsgrabung eines Feudalsitzes in Mor. Třebová - Udánky /Bez. Svitavy/. Im August 1976 setzte die Rettungsgrabung auf der Lokalität in Moravská Třebová - Udánky fort. In Ost-Westrichtung wurde zur Mitte des Objektes Sonde Nr. 2 geführt /Länge 7 m, Breite 4 m/. Es gelang in ihr ein Steingemäuer zu erfassen, das ein System von Pfostengruben überdeckte, deren Grundrissgestaltung unter dem gegebenen Grabungsstand nur schwer zu rekonstruieren war. Beim Eintiefen von Sonde Nr. 1, an der Stelle des Walles, hat man eine Mauer festgestellt, die evident mit dem Zentralbau zusammenhängt, jedoch in den Wallkörper eingelassen wurde und somit eine jüngere Verbauung vorstellt. An den Stellen der Wallkrone ist diese Mauer rechtwinkelig in Westrichtung gebrochen. Die Keramik, die man bei der Grabung

gewann, kann hauptsächlich in das 14. und 15. Jahrhundert datiert werden, einige keramische Bruchstücke bereits in die 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts. Auch eiserne Gegenstände wurden erfasst. Bei der Bewertung der Situation gelangen wir zu der Schlussfolgerung, dass es sich hier um mindestens zwei Bauphasen handelt; die ältere, Motte, die durch den Wall und das Pfostengrubensystem auf seinem Scheitel und unter dem Gemäuer in Sonde Nr. 2 und vielleicht auch durch die Brandschicht repräsentiert ist, die in beiden Sonden erfasst wurde. Die jüngere Phase wird durch einen gemauerten Bau, eine Feste vorgestellt, deren Grundrissdisposition vorläufig nur fragmentarisch bekannt ist, aber bereits die durch den Wall begrenzte Fläche nicht mehr respektiert.

ZÁNIK STŘEDOVĚKÉ AKROPOLE TEPENEC U JÍVOVÉ

/okr. Olomouc /

Václav B u r i a n , Vlastivědný ústav Olomouc

Podle ročních postupů plánu těžby kamenolomu Bělkovice /Štěrkovny a pískovny Olomouc, n.p., ředitelství v Olomouci / byla komorovým odstřelem v horní etáži devastována poslední část středověkého hradiska Tepenec. Z původního rozsáhlého systému mohl být při rekognoskaci dne 29. srpna 1976 zjištěn ještě v původním stavu jihozápadní výběžek skalní stěny, v minulých desetiletích známý pověstnou prohloubeninou "podkovy". /1 / Ze středověkého opevnění zůstal nedotčen pouze jižní úsek hradby, lomící se k západu v délce 7 m, k severovýchodu asi 18 m. Západně od čtverce LXX byl nalezen v porušeném terénu železný klíнец, porůznu hroudy strusky, pocházející pravděpodobně z koovářské dílny, která byla v minulém výzkumu lokalizována do oblasti čtverce XCVII /2 /.

P o z n á m k y :

- 1 Posledně byl tento útes vyobrazen ve článku Třetí archeologická kampaň na hradě Tepenci /Jívová, okres Olomouc /, Zprávy VÚO 1971, č. 150, 4. Literatura k této pověsti je citována v poznámkách úvodní zprávy Historickoarcheologický výzkum hradu Tepence /Jívová, okres Olomouc / v letech 1968-1969, tamt. 1970, č. 147, 10.
- 2 Historickoarcheologický výzkum hradu Tepence roku 1971, tamt. 1972, č. 156, 7.

Wüstung, der mittelalterlichen Akropole des Burgwalles Tepenec bei Jívová /Bez. Olomouc /. Beim Fortschreiten der Steinbruchförderung wurde im Jahre 1976 der letzte Teil der Akropole devastiert. Zur Zeit blieb eine Felsenklippe, zu der eine volkstümliche Sage gebunden ist, und der Abschnitt des Aussenwalles erhalten. In dem devastierten Raum, der archäologisch in den Jahren 1968-1971 untersucht wurde, hat man weitere Spuren der Tätigkeit einer Schmiedewerkstätte festgestellt.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM NA ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ OSADĚ ŠTÍTKY U SVOJKOVIC

/okr. Jihlava /

Zdeněk M ě ř í n s k ý , AÚ ČSAV Brno

Při dokumentaci a zaměřování středověkého hrádku na zaniklé středověké osadě Štítka, který se nachází na okraji lesa asi 950 m jihovýchodně od samoty "U Anděla" nedaleko obce Svojkovice /okr. Jihlava /, byl proveden i povrchový průzkum čerstvě rozorané odvodněné louky v mělkém údolí, jež se táhne mezi dvěma lesíky směrem Z-V. Údolím protéká bezejmenný potok, vlévající se o několik set metrů východněji do Želetavky. Přímou u prameniště potoka na jeho levém břehu se nachází středověký hrádek. Již při první návštěvě lokality v roce 1965 jsem došel k závěru, že vlastní sídliště stávalo patrně ve výše popisovaném, tehdy značně zamokřeném údolí, v místech prameniště bezejmenného potoka. Napovídalo tomu i několik drobných zlomků středověké keramiky, vyplavených potokem /1 /.

Povrchový průzkum čerstvě rozorané louky tento předpoklad potvrdil. V údolí, a to do vzdálenosti asi 300-350 m směrem východně od hrádku, bylo možno pozorovat ojedinělé shluky kamenů z rozrušených objektů i skvrny tmavěji zabarvené zeminy. Narušené objekty se soustřeďovaly hlavně v 100 m dlouhé části údolí, přiléhající těsně k hrádku. Odtud také pochází většina fragmentů středověké keramiky.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné